

Η ΝΕ οικονομική ορολογία

Stoyna Poromanska

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι σύγχρονες καλλιεργημένες γλώσσες χαρακτηρίζονται από έντονες διαδικασίες εμπλουτισμού, φαινόμενο, το οποίο οφείλεται κατά κύριο λόγο στην έκρηξη στις μεταφράσεις εξειδικευμένων κειμένων και στην εξέλιξη της επιστήμης της ορολογίας. Ο πιο δυναμικός χώρος όσον αφορά την ορολογία, είναι ο χώρος της οικονομίας και των οικονομικών σχέσεων ιδιαίτερα την περίοδο της παγκοσμιοποίησης. Στην παρούσα ανακοίνωση γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης μερικών οικονομικών όρων μεγάλης συχνότητας με βάση την οικονομική επιφυλλίδα της εφημερίδας Καθημερινή (01/10-06-2011) και μερικά φύλλα της εφημερίδας Τα Νέα.

The Modern Greek Economic Terminology

Stoyna Poromanska

ABSTRACT

One of the most important characteristics of the contemporary developed languages are the intensive processes of enrichment. This phenomenon is due mainly to the efflorescence of the specialized texts' translation and the terminology science's development. As far as the terminology is concerned, the most dynamic is the sphere of the economics and the economic relations, especially in the globalization period. An attempt for analysis of some economic terms with highly frequency was made in the present study, based on the economic supplement to the Kathimerini newspaper (01/10.06.2011), as well as some issues of Ta Nea newspaper.

Οι σύγχρονες καλλιεργημένες γλώσσες χαρακτηρίζονται από έντονες διαδικασίες εμπλουτισμού, φαινόμενο, το οποίο οφείλεται κατά κύριο λόγο στην έκρηξη στον τομέα της ορολογίας. Ο πιο δυναμικός χώρος όσον αφορά την ορολογία, είναι ο χώρος της οικονομίας και των οικονομικών σχέσεων λόγω των δυναμικών εξελίξεων σ' όλους τους κλάδους αυτού του χώρου και χάρη στα απρόβλεπτα πολύ συχνά γεγονότα στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, όταν οι εξαγωγές και οι εισαγωγές, τα χρηματιστήρια, οι αλληλεπιδράσεις των νομισμάτων και πολλά άλλα πεδία της οικονομίας επηρεάζονται πλέον όχι μόνο από τις τοπικές αγορές, αλλά από τις παγκόσμιες. Αυτό έχει ως συνέπεια να δημιουργούνται πολυεθνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε πολλά κράτη συγχρόνως. Είναι αυτονόητο όλες αυτές οι διεργασίες στον κόσμο να συνδεθούν άμεσα με τις σύγχρονες

γλώσσες και πιο συγκεκριμένα με τα ορολογικά συστήματά τους.

Η ΝΕ οικονομική ορολογία διακρίνεται για την ιδιαίτερη ποικιλότητα λόγω της ποικιλότητας των αλληλένδετων κλάδων της σύγχρονης οικονομικής δραστηριότητας. Εάν πάρουμε τα λήμματα *οικονομία* (economy) και *οικονομικό σύστημα* (economic system) του Λεξικού Χρυσοβιτσιώτη-Σταυρακοπούλου (1995) θα πεισθούμε για άλλη μια φορά ότι παρά τις διαβεβαιώσεις των θεωρητικών της ορολογίας οι σύγχρονοι όροι συμπεριλαμβανομένων και των οικονομικών χαρακτηρίζονται από πολυσημία και ασάφεια περιεχομένου: οικονομία 1. Αποφυγή περιττών δαπανών και αποδοτική διαχείριση των κάθε μορφής (υλικών και άυλων) πόρων. Αποταμίευση. 2. Το νομικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο, στο οποίο διεξάγεται η καθόλου οικονομική δραστηριότητα σε μια χώρα. Η δομή του οικονομικού συστήματος. Βλ. economic system < Οικονομικό σύστημα. Το σύστημα των οικονομικών και νομικών θεσμών που ρυθμίζουν την οργάνωση και λειτουργία την συνολικής οικονομικής δραστηριότητας (παραγωγή, διανομή, ιδιοκτησιακό καθεστώς, προγραμματισμός κλπ.) μιας χώρας. Π.χ. φεουδαρχία (κλειστή οικονομία), χειροτεχνική (οικιακή) οικονομία, καπιταλισμός, σοσιαλισμός κλπ.

Δεν είναι εύκολο για έναν μη ειδικό, μη μυημένο σ' αυτό το τεράστιο κοινωνικό, πολιτικό και συνάμα οικονομικό χώρο να προσανατολιστεί πρώτα στα γεγονότα και μετά στο περιεχόμενο των εννοιών. Αυτή τη μεγάλη δυσκολία την αντιμετωπίζουν όλοι οι συνάδελφοι που διδάσκουν τα ΝΕ σε προχωρημένους όπου προσπαθούν να εξηγήσουν κατονομασίες καθημερινών σύγχρονων γεγονότων και εξελίξεων. Το άμεσο ερώτημα που προκύπτει στην αίθουσα είναι «Τι σημαίνει;». Να υπενθυμίσουμε ότι οι μεταφραστές και οι δημοσιογράφοι είναι οι δημιουργοί νεολογισμών, σε ορισμένες όμως περιπτώσεις είναι και δολοφόνοι της μητρικής τους γλώσσας. Ακριβώς επειδή είναι άκρως απαραίτητες οι γνώσεις για την γλωσσική κατάσταση στη χώρα μας και στη χώρα, τη γλώσσα της οποίας διδάσκουμε ή με την οποία ασχολούμαστε επαγγελματικά και επειδή οι εξελίξεις στην οικονομία τον τελευταίο καιρό και λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης είναι ραγδαίες και ως συνέπεια, όπως αναγνωρίζεται ευρέως, καθημερινά μπαίνουν όλο και περισσότερες νέες λέξεις, με τις οποίες οι γλώσσες γενικά και κάθε γλώσσα χωριστά καλύπτει τα ανάλογα γεγονότα, απαιτείται καθημερινή παρακολούθηση της κατάστασης, όσο ασαφής και αν είναι ουσιαστικά και ορολογικά, καθώς και εμπλουτισμός των γνώσεων μας. Σ' αυτό το πρόβλημα αναφέρεται ο Π. Ι. Κελάνδριας (2009: 406). «Ο βαθμός κατανόησης των δηλουμένων ενός κειμένου από τον μεταφραστή, με άλλα λόγια η δυσκολία ή η ευκολία κατανόησης ενός κειμένου, δεν απορρέει από το ίδιο το κείμενο, αλλά από το απόθεμα γνώσεων του μεταφραστή σε σχέση με το θέμα που πραγματεύεται το κείμενο». Στο ίδιο άρθρο ο Κελάνδριας ασχολείται και με

την ασάφεια των οικονομικών κειμένων και πότε είναι ασαφή αυτά τα κείμενα. Συμφωνούμε ότι χρειαζόμαστε γνώσεις και μάλιστα ειδικές γνώσεις, αλλά δεν αποκλείουμε την ασάφεια εκ μέρους των συντακτών των κειμένων. Όσον αφορά τις ειδικές γνώσεις δε θα τις περιορίζαμε στα πλαίσια των λεγόμενων ειδικών γλωσσών ή τεχνικο-επιστημονικών όπως ονομάζονται από ορισμένους θεωρητικούς της μετάφρασης, αφού μια π.χ. «...νομική μετάφραση είναι μια τεχνική μετάφραση, παράλληλα όμως είναι μια πολιτισμική μετάφραση· είναι επιστημονική, αλλά και κοινωνική» (Κουτσιβίτης 1994: 208). Μ' αυτή την έννοια δε θα χωρίζαμε μια κοινή εθνική γλώσσα σε γενική και ειδικές γλώσσες (βλ. Παππά, σελ. 2). Είναι γνωστό ότι το λεξιλόγιο δεν χαρακτηρίζεται από ομοιογένεια και οι λέξεις χάρη στην πολυσημία τους μετακινούνται από κλάδο σε κλάδο. Πιο κοντά στην έννοια της εξειδίκευσης και της περιορισμένης χρήσης των εξειδικευμένων γνώσεων όσον αφορά τη πραγματολογική λειτουργία είναι το «εξειδικευμένο λεξιλόγιο» (βλ. Παλασάκη 2007: 265-278).

Είναι φυσικό η ελληνική γλώσσα να ανταποκρίνεται καθημερινά στις ανάγκες κατονομασίας των νέων φαινομένων. Τα πολυάριθμα λεξικά, τα οποία εκδίδονται και επανεκδίδονται, βελτιώνονται και ανανεώνονται, προσπαθούν συνεχώς να ευθυγραμμίζονται με τους ρυθμούς ανάπτυξης και εμφάνισης νέων εννοιών και όρων. Λείπει π.χ. από το Λεξικό του Ι. Χρυσοβισιώτη – Ι. Σταυρακοπούλου, έκδοση 1995, ο όρος *δικαιόχρηση* –franchising, ο οποίος έχει προστεθεί στις επόμενες εκδόσεις. Τα πιο έγκριτα λεξικά, όπως το Merriam-Webster, συναγωνίζονται στη δημοσίευση των λέξεων μεγαλύτερης συχνότητας, π.χ. το εν λόγω Λεξικό αναφέρει τη λέξη *λιτότητα* ως τη λέξη του 2010 (βλ. Καθημερινή, 21-12-2010), η οποία αντιστοιχεί στην αγγλική λέξη ελληνικής προέλευσης *austerity*. Και το φαινόμενο, το οποίο εκφράζεται με τη λέξη αυτή, συνδέθηκε με την τύχη εκατομμυρίων ανθρώπων. Όπως βλέπουμε το λεξιλόγιο και ιδιαίτερα η ορολογία συμβαδίζει με τη δυναμική των κοινωνικών εξελίξεων. Μια άποψη του Κουτσιβίτη αντικατοπτρίζει και την κατάσταση σήμερα και την ανάγκη προετοιμασίας καλών μεταφραστών/διερμηνέων: «Η έκρηξη όμως της ορολογίας στη σύγχρονη εποχή και η παγίωσή της ως ιδιαίτερη επιστήμη, ουσιαστικά μόλις τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια (θα λέγαμε σήμερα –τα τελευταία τριάντα χρόνια-σημ. δική μου), πραγματοποιήθηκε κατά κύριο λόγο σε συνάρτηση με την αντίστοιχη έκρηξη της μετάφρασης επιστημονικών και τεχνικών κειμένων. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η σπουδή της ορολογίας, ως αυτοτελούς κλάδου στο διεθνή χώρο, αποτελεί πρόσφατα δημιουργηθείσα ειδίκευση στα πλαίσια των πανεπιστημιακών σχολών μετάφρασης και διερμηνείας ούτε ότι οι πρώτες υπηρεσίες ορολογίας συστάθηκαν ως μονάδες υποστήριξης στους κόλπους οργανισμών μετάφρασης ή γενικότερα διαγλωσσικής επικοινωνίας στον τεχνικό και επιστημονικό τομέα» (Κουτσιβίτης 1994: 174 – 175). Συχνά ακούγεται από

Έλληνες επιχειρηματίες στη Βουλγαρία το παράπνοο ότι λείπουν καλοί μεταφραστές και έχουν δίκαιο αφού η προετοιμασία ενός καλού μεταφραστή/διερμηνέα χρειάζεται χρόνο και πολυετή πείρα.

Η πλευρά της διαγλωσσικής επικοινωνίας είναι η άλλη ουσιαστική πλευρά της εξέλιξης της ορολογίας. Οι αυξημένες ανάγκες της διαγλωσσικής επικοινωνίας από καλούς γνώστες ξένων γλωσσών επέβαλε την ένταξη του κλάδου της ορολογίας και του κλάδου της μετάφρασης στα εκπαιδευτικά προγράμματα των πανεπιστημίων. Αυτός είναι και ο στόχος δυο μεταπτυχιακών προγραμμάτων μετάφρασης (στο Πανεπιστήμιο της Σόφιας και στο Νέο Βουλγαρικό Πανεπιστήμιο) με έμφαση στο σύγχρονο κείμενο συμπεριλαμβανομένων και των σύγχρονων ελληνικών κειμένων.

Αυτό, στο οποίο αποσκοπούμε στην ενασχόλησή μας με την ορολογία γενικά ή υπό στενή έννοια, είναι οι δυο άξονες: του λεξιλογίου και των γραμματικών ιδιαιτεροτήτων. Αυτοί οι δυο άξονες υπογραμμίζονται και στο βιβλίο Ελληνική Ορολογία. Έρευνα και εφαρμογές των εκδόσεων Καστανιώτη (Κατσογιάννου 2004): «Σήμερα οι μέθοδοι ανάπτυξης και η χρήση ορολογίας συνθέτουν τον άξονα διπλής δραστηριότητας αφενός στο επίπεδο της θεωρίας και αφετέρου στο εφαρμοσμένο πεδίο της έκδοσης ορολογικών λεξικών. Στο θεωρητικό επίπεδο η ορολογία ασχολείται με θέματα όπως είναι η μορφολογική και σημασιολογική ανάλυση των όρων, η σχέση μεταξύ των όρων και εννοιών, ταξινόμηση των όρων και των εννοιών σε λογικά και οντολογικά συστήματα, αλλά και με ζητήματα γλωσσικού σχεδιασμού που αναφέρονται στις συνθήκες και στις διαδικασίες υιοθέτησης, χρήσης και διάδοσης των όρων». Όπως κάθε επιστήμη έτσι και η ορολογία από επιστημονικής πλευράς έχει άμεση σχέση με την εφαρμογή των συμπερασμάτων στην πρακτική ιδίως των μεταφραστών/διερμηνέων. Τα πορίσματα των ερευνών στον τομέα της ορολογίας ενδιαφέρουν την ευρύτερη επιστημονική κοινότητα εφόσον η ορολογία συνδέεται άμεσα με τη διακίνηση γνώσεων και οι πληροφορίες παράγονται σε ένα πλαίσιο πολυγλωσσίας.

Το χαρακτηριστικό των σύγχρονων επιστημονικών κλάδων είναι ότι δεν είναι κλειστά συστήματα. Οι όροι ως λεξήματα ή ως γραμματικοί τύποι μετακινούνται από ένα κλάδο σε άλλο ή εξυπηρετούν και τους δυο, π.χ. *Η πολιτική δεν είναι αγώνας εις βάδην* (μια φράση από την ορολογία του αθλητισμού μετακινείται στο πολιτικό λεξιλόγιο). Η φράση «ασύμμετρη απειλή» (асиметрична заплаха) με την έννοια ενός πολέμου χωρίς κανόνες από την στρατιωτική και πολιτική ορολογία χρησιμοποιήθηκε για τις καταστροφές του περιβάλλοντος ως συνέπεια των πυρκαγιών, π.χ. *Η μεγαλύτερη ασύμμετρη απειλή είναι η κλιματική αλλαγή*. Οι καινούργιοι επιστημονικοί κλάδοι πολύ συχνά έχουν κοινωνική απόχρωση και γι' αυτό η ορολογία όλο και πιο πολύ πλησιάζει το πλατύ κοινό. Όλα αυτά με ιδιαίτερη οξύτητα στις

σημερινές συνθήκες αφορούν την οικονομία υπό ευρεία έννοια. Μας το υπενθυμίζουν από παντού. Παρακολουθώντας την NET (14-07-2011, τα μεσάνυχτα), ακούμε: «Αν δεν σας απαντήσει αμέσως το τηλεφωνικό μας κέντρο, σας παρακαλούμε να μας καταλάβετε. Λόγω λιτότητας η ομάδα της εκπομπής είναι μικρή».

Η λέξη αυτή δεν θα μπορούσε να λείπει από τις λέξεις μεγαλύτερης συχνότητας στο λεξιλόγιο των Ελλήνων του 2010. Το άρθρο της Καρολίνας Παπακώστα *Το Λεξικό του 2010, Λέξεις που εισέβαλαν στη γλώσσα μας τη χρονιά που φεύγει* (Τα Νέα, 30-12-2010), είναι ενδεικτικό για την άρρηκτη σχέση γλώσσας/ορολογίας από τη μια πλευρά και κοινωνίας από την άλλη με τα παραδείγματα που αναφέρει – *σπρεντ, αναδιάρθρωση, κούρεμα, μνημόνιο, επικαιροποίηση, τρόικα, λιτότητα, ορεθ γον, επιμήκυνση, βουβουζέλα*. Αρκετοί από τους όρους αυτούς συνεχίζουν να είναι πολύ επίκαιροι, συμμετέχουν σε διάφορους συνδυασμούς λέξεων και ήδη έχουν παράγωγα, π.χ. *μνημονιακός, αντιμνημονιακός, μνημόνιο 1,2,3, 4, τροϊκανός* κλπ. Ανεξάρτητα από την ισχυρή τάση στην ελληνική γλώσσα να αναζητούνται ελληνικές αντιστοιχίες των αγγλικών κυρίως όρων που υπερέχουν σήμερα στην οικονομική επικοινωνία και γενικά στις λεγόμενες «ειδικές» γλώσσες», για την έννοια των *σπρεντ* σπάνια ακούγεται η λέξη *διαφορά* ή χρησιμοποιούνται παράλληλα, όταν υπονοείται από τα συμφραζόμενα. Η λέξη *διαφορά* όμως χωρίς τους προσδιορισμούς (*spread* κατά το Λεξικό Χρυσοβισιώτη – περιθώριο, άνοιγμα, διαφορά μεταξύ δυο τιμών/αγοράς και πώλησης) ανταποκρίνεται πλήρως στην αγγλική *spread*; Ο αείμνηστος Βασίλης . Α. Φιλόπουλος (1999: 75-76) αναφέρει την άποψη του για τη διεθνοποίηση της ορολογίας και κάνει λόγο για τους κινδύνους σ' αυτή την κατεύθυνση. «Η γενική αντίληψη που επικρατεί είναι ότι η διεθνοποίηση ορολογίας συνίσταται στη διεθνοποίηση όρων. Αυτό γίνεται αντιληπτό σα την αποδοχή και χρήση ενός όρου σε δυο ή πιο πολλές γλώσσες, αναλλοίωτου, ώστε να ταυτίζεται ότι πρόκειται για τον ίδιο όρο και ο οποίος να διατηρεί σε κάθε γλώσσα την ίδια ακριβώς σημασία». Και ακόμη: «Ο βαθμός επίτευξης της διεθνοποίησης όρων εξαρτάται από διάφορους παράγοντες και προφανώς είναι πιο μεγάλος όταν το φαινόμενο λαμβάνει χώρα ανάμεσα σε συγγενείς γλώσσες, που χρησιμοποιούν το ίδιο αλφάβητο. Αντίθετα περιορίζεται όταν διαφέρει η γλώσσα και χρησιμοποιείται διαφορετικό αλφάβητο, όπως στην περίπτωση της ελληνικής γλώσσας». Το πρώτο εμπόδιο κατά τον Φιλόπουλο είναι η αναπόφευκτη προσαρμογή στα εξωτερικά χαρακτηριστικά της γλώσσας, την προφορά και την γραφή. Στην ΝΕ γλώσσα παρατηρείται το φαινόμενο γραφής με λατινικούς χαρακτήρες και σε παρένθεση η απόδοση στα ελληνικά. Είναι μια πολύ χρήσιμη τάση, η οποία υποβοηθάει στην σημασιολογική αφομοίωση του νέου όρου. Αυτό συνέβη πριν από χρόνια με την έννοια της *συγκυρίας*, όταν στην αρχή στα κείμενα εμφανιζόταν με τον όρο στα λατινικά σε παρένθεση *coniunctur<conjunction(συγκυρία)*, με την πάροδο του χρόνου οι

λέξεις άλλαξαν σειρά στη γραφή *συγκυρία (coniunctur)* μέχρι τη στιγμή όταν η ελληνική λέξης *συγκυρία* αποδεσμεύτηκε/απαγκιστρώθηκε από τη λατινική λέξη. Στα κείμενα της Οικονομικής Καθημερινής συναντάμε παρόμοια περίπτωση -την αγγλική λέξη με λατινικούς χαρακτήρες παράλληλα με την ελληνική αναλογία, π.χ. *haircut (το κούρεμα)*, *ta stress test* στον τίτλο ενώ στο κείμενο χρησιμοποιείται μια ενδιάμεση ελληνική αναλογία με μια από τις λέξεις στο συνδυασμό να μείνει αγγλική, αλλά με ελληνικούς χαρακτήρες - *τεστ αντοχής*.

Στην παρούσα ανακοίνωση γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης συχνότητας χρήσης μερικών οικονομικών όρων, οι οποίοι στην ουσία μπαίνουν βαθιά στην καθημερινή ζωή και στην επικοινωνία μας. Οι όροι αυτοί αντλήθηκαν από το πλούσιο θεματολόγιο της Οικονομικής Καθημερινής (01/10-06-2011) και της Καθημερινής Οικονομικής Εβδομάδας (του Σαββάτου), καθώς και από άρθρα οικονομικού περιεχομένου από τις σελίδες, αφιερωμένες στην οικονομία σε μερικά φύλλα της εφημερίδας Τα Νέα. Ασχοληθήκαμε κυρίως με τους τίτλους που ήταν ως πρωτοσέλιδα στην εφημερίδα (σε σημασιολογικά πεδία). Φυσικά εάν ο όρος στον τίτλο που μας ενδιαφέρει είναι δυσνόητος αναζητήσαμε την έννοια στις εσωτερικές σελίδες.

Ως πρώτο θέμα κατά την εξεταζόμενη περίοδο εμφανίστηκε το τραπεζικό με τους ανάλογους όρους: *οι καταθέσεις, η εκροή καταθέσεων στο εξωτερικό, οι οφειλές, τα stress test<τα τεστ αντοχής, συγχωνεύσεις-συνενώσεις τραπεζών* με μείωση εξάρτησης από τη χρηματοδότηση της ΕΚΤ· *μη ανανεώσεις ομολόγων, δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας, ανακεφαλαιοποίηση, Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας*. Με το θέμα των τραπεζών συνδέεται το πολύκροτο θέμα των *οίκων αξιολόγησης ή οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης* που συνήθως υποβαθμίζουν τη βαθμολογία χωρών και τραπεζών. Αναφέρεται η τράπεζα Goldman Sachs με *τα στοιχήματά* της, η τράπεζα Lehman Brothers με την *κατάρευσή* της. Σ' αυτό το θέμα ανήκουν *τα δάνεια, οι τόκοι* και φυσικά *οι οφειλές, οι οφειλέτες, οι μεγαλοοφειλέτες* κλπ. Τα τελευταία παραδείγματα βέβαια μπορούν να συμπεριληφθούν στο σημασιολογικό πεδίο της φορολογίας όπου ανήκουν και διοικητικά

Ως δεύτερο θέμα στις σελίδες της οικονομικής Καθημερινής κατά την ως άνω περίοδο παρουσιάζονται *οι αποκρατικοποιήσεις/οι ιδιωτικοποιήσεις με την Ανεξάρτητη Εταιρεία Αποκρατικοποιήσεων*, με τη *χρυσή μετοχή του Δημοσίου* των 5% στον ΟΤΕ, *ιδιωτικοποιήσεις* κατά το γερμανικό μοντέλο, με τις *ιδιωτικοποιήσεις* των λιμανιών, το ενδιαφέρον του Αζερμπαϊτζάν για την *ιδιωτικοποίηση* της ΔΕΠΑ, στη σκιά του σχεδίου *αποκρατικοποίησης* η γενική συνέλευση του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, μία *αποκρατικοποίηση* κάθε επτά μέρες, *οι αποκρατικοποιήσεις* στην ενέργεια ξεκινούν με ΔΕΠΑΣ και ΔΕΣΦΑ,

Το επόμενο θέμα περιλαμβάνει σημασιολογικά τη φορολογία, τη φοροδιαφυγή, τους φοροφυγάδες, τις οφειλές (μπορεί να καταταχθεί και στα κοινωνικά θέματα με το ΙΚΑ), με τους οφειλέτες, του μεγαλοοφειλέτες του Δημοσίου, τη διαφθορά, το ΣΔΟΕ.

Το θέμα του χρέους είναι τα τελευταία χρόνια από τα πιο επίκαιρα θέματα της ελληνικής επικαιρότητας με τα νέα σκληρά (επώδυνα, πρόσθετα) μέτρα, το μνημόνιο (1, 2, 3, 4), το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα, το τριετές πακέτο στήριξης, η αναδιάρθρωση του χρέους, πτώχευση (ελεγχόμενη, επιλεκτική), λιτότητα. Η λέξη τρόικα κατέχει εξέχουσα θέση στα ΜΜΕ (ηλεκτρονικά και έντυπα) και πολύ συχνά ήδη με τον τύπο στη γενική πτώση, απόδειξη ότι βρίσκεται στο στάδιο της λεξιλογικής αφομοίωσης, π.χ. συμφωνία της τρόικας –κυβέρνησης για τα εργασιακά.

Συχνά εμφανίζεται και το θέμα για τις συμβάσεις (ορισμένου ή αορίστου χρόνου, τις απολύσεις, τις κινητοποιήσεις, τα λουκέτα (διπλάσια τα λουκέτα από τις νέες επιχειρήσεις).

Γίνεται λόγος και για κάτι θετικό – για ήπια ανάκαμψη στη βιομηχανία, το γεγονός ότι πρώτη διεθνώς η ελληνική ναυτιλία και το 2010, αύξηση της τάσης έως και 10% στις αφίξεις ξένων τουριστών, για την ενίσχυση των επιχειρηματιών και της νεανικής επιχειρηματικότητας, για 2 δισ. ευρώ για την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας (ιδιωτικές επενδύσεις, γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις, εξισωτική αποζημίωση).

Ασχολούμενη με τα κείμενα ένοιωσα για πολλοστή φορά ικανοποίηση από το επάγγελμά μου του καθηγητή, αλλά συνάμα και λάτρη της ελληνική γλώσσας, όταν ανακάλυψα την ερμηνεία του ρήματος κλειδώνω με τη σημασία του οριστικοποιώ. Για το ρήμα κλειδώνω διαβάζουμε στα λεξικά τη γνωστή ερμηνεία –ασφαλίζω με κλειδί κλπ. Στις φράσεις όμως Κλειδώνουν τα νέα μέτρα, κλειδώνει το νέο πακέτο στήριξης και στη συνέχεια στη φράση με την οριστικοποίηση του νέου πακέτου.... γίνεται σαφής η νέα σημασιολογική απόχρωση, την οποία δεν βρίσκουμε σε κανένα λεξικό.

Το ίδιο αίσθημα θαυμασμού για τις δυνατότητες της παραγωγής της ΝΕ προκάλεσε και το ουσιαστικό διακράτηση στη φράση ...διακράτηση ομολόγων..., το οποίο επίσης δεν υπάρχει στα έγκριτα νεοεκδοθέντα λεξικά που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση εννοιών.. Βρίσκεται όμως ως λήμμα στο Λεξικό του Δημητράκου μαζί με το ρήμα διακρατώ (-έω) με την ερμηνεία : κρατώ στερρώς / έχω υπό την εξουσία μου/ κρατώ επί χρονικό διάστημα και με τις ανάλογες σημασίες και το θηλυκό ουσιαστικό διακράτηση –η συγκράτηση/ επί πινος πλήρης εξουσία/ διακατοχή. Στο διαδίκτυο υπάρχει η ερμηνεία του ως άνω ουσιαστικού ως επαναγορά των ομολόγων μετά τη λήξη τους από ιδιώτες επενδυτές. Καταλήγουμε στην υπόθεση ότι γίνεται λόγος για τον αγγλικό όρο Roll over ή Rollover, για τον οποίο στο Λεξικό

του Χρυσοβιτσιώτη βρίσκουμε την εξής ερμηνεία: *μετακυλίω, ανανεώνω δάνειο/ επανεπένδυση κεφαλαίων από πώληση χρεογράφων σε νέα χρεόγραφα/ανανέωση κατάθεσης, η οποία χρησιμοποιήθηκε για να χορηγηθεί δάνειο κλπ.*

Όσον αφορά την εφημερίδα Τα Νέα τα θέματα, στα οποία δίνεται έμφαση είναι περισσότερο κοινωνικού χαρακτήρα — *το ρεύμα, το αέριο, μισθοί –μειώσεις μισθών, απολύσεις, περικοπές, δραστικά μέτρα κατά της φοροδιαφυγής, ...ληστεύουν με κομπίνες τα ταμεία...* Φυσικά με μεγάλα γράμματα κρούει και τον κώδωνα κινδύνου στις 25-02-2011: *Η Ελλάδα σε κρίση. Σούπερ λιτότητα ως το 2015.*

Άλλη δυναμική πτυχή στο ΝΕ λεξιλόγιο είναι τα αρκτικόλεξα και μπορούν να καταταχθούν στους όρους, ορισμένα, από τα οποία με την κατάργηση του οργανισμού ή του θεσμού, στον οποίο ανήκει η ονομασία, περνούν στο παθητικό λεξιλόγιο. Παράλληλα εμφανίζονται άλλοι με την ίδρυση των νέων θεσμών, π.χ. ΥΜΣ (Υπηρεσία Μίας Στιγμής).

Καταλήγοντας θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι οι λέξεις μεγάλης συχνότητας καταδεικνύουν πώς εξελίσσεται μια χώρα, πώς ζουν οι κάτοικοί της, ποια είναι τα φλέγοντα προβλήματα, τη λύση των οποίων αναζητούν.

Βιβλιογραφία

Κατσογιάννου κ.ά 2004: Ελληνική ορολογία. Έρευνα και εφαρμογές, Επιστημονική επιμέλεια Μαριάννα Κατσογιάννου και Ελένη Ευθυμίου, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.

Κελάνδριας 2009: Π. Κελάνδριας, Η ορολογική ασάφεια των οικονομικών κειμένων ως μεταφραστικό πρόβλημα, στο: Ελληνική γλώσσα και ορολογία, Ανακοινώσεις 7^{ου} Συνεδρίου, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Αθήνα.

Κουτσιβίτης 1994: Β. Κουτσιβίτης, Θεωρία της μετάφρασης, Ελληνικές πανεπιστημιακές εκδόσεις, Αθήνα.

Παλασάκη 2007: Β. Παλασάκη, Τα σώματα κειμένων: Ένα εργαλείο για τα παραδείγματα εξειδικευμένων λέξεων, στο: Ελληνική γλώσσα και ορολογία, Ανακοινώσεις 6^{ου} Συνεδρίου, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Αθήνα.

Φιλόπουλος 1999: Β. Φιλόπουλος, Διεθνοποίηση ορολογίας και η ελληνική γλώσσα, στο: Ελληνική γλώσσα και ορολογία, Ανακοινώσεις 2^{ου} Συνεδρίου, Αθήνα.

Παππά Μ.: Ζητήματα μετάφρασης κειμένων οικονομικού χαρακτήρα Μαρίνα Παππά, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα <http://my.enl.auth.gr/translation/pdf/Pappa.pdf>

Λεξικά

ΑΠΘ-ΙΝΣ 1998: Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, Θεσσαλονίκη.

Δημητράκου 1969: Δ. Δημητράκου, Νέον Ορθογραφικόν Ερμηνευτικόν Λεξικόν, Εκδοτικός Οίκος Χρ. Γιοβάνης, Αθήνα.

Μπαμπινιώτης 1998: Γ. Μπαμπινιώτης, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα

Χρυσοβιτσιώτη –Σταυρακοπούλου 1995: Ι. Χρυσοβιτσιώτη –Ι. Σταυρακοπούλου, Λεξικόν αγγλοελληνικόν –ελληνοαγγλικόν – εμπορικών –τραπεζικών και οικονομικών όρων, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

1980: Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Πεντάγλωσσο οικονομικών –εμπορικών, διοικητικών – στρατιωτικών – λογιστικών –νομικών όρων, Εκδόσεις Θ. Τυροβόλα, Αθήνα.

Stoyna Poromanska

Καθηγήτρια ΝΕ γλώσσας και γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο της Σόφιας
Suchodolska Str. 2, Bl. 38-I, 1373 Sofia, Bulgaria
Ηλ-ταχ.: poromanska@yahoo.com